

Radikal. Blog

Kış Uykusu Yani...

Esra Sezer, 14.06.2014

NBC, Uzun uzun durgun ve diyalogsuz planlarla ve fotografik görüntülerle dolu karlı bir Uzak'ın ardından geçen yıllardan sonra, aç karşı aç, bel ve omuz planlarla dolu, diyalogu bol, iç mekanın dış mekana üstün geldiği karlı bir Kış Uykusu'na uzanıyor.

NBC'nin geniş, uzun ve durgun planlarla dolu diye eleştirilen filmlerinin aksine Kış Uykusu, mekanın konumu bildiren tanıtıcı birkaç geniş plan dışında geniş planların yer bulmadığı bir film.

NBC'nin az da olsa kullandığı bu geniş planlardan ilki filmin açılışında seyirciyi mekana davet edenlerden biri. Taşrayı, ıssızlığı, yalnızlığı, yalıtılmışlığı daha ilk anlarda, NBC'nin film atmosferi yaratmadaki başarısının etkisiyle, seyirciye fısıldıyor.

Eski bir tiyatrocunun oğlu Aydın, kocasından boşanmış kız kardeşi Necla, Aydın'ın genç eşi Nihal ve onların etrafında çalışan, yaşayan, hayatları, onların hayatlarına dokunan taşranın insanların yolları Aydın'ın Othello adlı babadan kalma otelinde keşişiyor.

Otel, adını yalnızca Shakespeare'in eserinden almakla kalmıyor, içinde tiyatro sahnesini andıran diyalogların geçtiği, tiyatroya mekan tasarımının ve ışık kullanımının yer bulduğu bir alan olarak da seyirci karşısına çıkıyor.

Büyük şehirden kaçmış, küçük yerin büyük insanı olmuş etrafındaki insanları kendine pervane etmiş, her konuda ahkam kesmeye meyilli, kibirli, alt sınıftan insanları doğrudan sözleriyle olmasa da davranışlarıyla aşağılan, iki yüzlü, burjuva ahlakına sahip bir aydın, Aydın.

Aydın, bir yandan yerel bir gazetede aklına gelen her konuda köşe yazısı yazar, etrafındaki insanlara ve alt sınıfa eleştiri oklarını yöneltmekten ve onları yermekten çekinmez ama bir yandan da kendisi, kız kardeşi Necla'nın eleştiri oklarının hedefi olur. Necla, Aydın'ı yetkin olmadığı her konuda yazmaya çalışıyor olduğundan, yazdıklarından, bulunduğu noktaya kadar çok sert bir dille eleştirir. Necla bu noktada Aydın karşısında akıl olarak seyirci karşısına çıkarken, Nihal ile arasında geçen bir sahnede ise Aydın'ın karşısındaki akılcılıktan yoksun, duygularının etkisine kapılmış ve kendini eleştirmekten uzak biri olarak, insanın eksikliğini ve tamamlanmamışlığını gözler önüne serer.

Bu üç kişi arasında geçen ikili diyaloglar, karakterleri, soğan zarı gibi kat kat soyuyor ve onların cücüklerini ortaya çıkartıyor.

Kişinin başkasını eleştirirken, kendini farklı algılayan ve yücelten benlik algısı, kendini övmeye meyilli halleri, ancak bu övgüyü kişinin kendini yüceltip başkalarının sözlerinin üzerinden gerçekleştirmesi, vicdan ve ahlak dersleri verirken araya sıkışan kelimelerde saklı kalan ötekileştirmeler, yüz ile sırt arasında söylenen sözlerinin değişimi karakterler arasında geçen uzun diyaloglarda su yüzüne çıkıyor. Bergman'ın Farö adasındaki ıssızlığı ve karakterlerinin histerikleşene kadar birbirlerini deşmelerini ve yüzleşmelerini andırıyor bu yanı sıra Kış Uykusu. Toplumun temel taşı insandan yola çıkan film, insandan topluma uzanıp, sert bir taşlamaya da dönüşüyor yer yer. Kişilerin birbirlerine göre değişen rollerine bağlı olarak, değişen tavırları, madde ve maneviyat ile olan bağları da maskelerden sıyrılarak seyircinin karşısına çıkıyor.

Maske filmin önemli metaforlarından biri, Aydın'ın çalışma odasının duvarlarında asılı olan maskeler, toplumun temel taşının duvarında da çoğu zaman asılı aslında.

NBC, filmin büyük bir bölümünde karakterler arasındaki diyalogları genellikle açı karşı karşı açıda omuz ve bel planlar içinde kadrajlıyor. Karakterin duygularını ortaya çıkaran yakın planlara, ancak filmin sonlarına doğru yer veriyor. Bu seçimiyle de karakterlerini soymadan, duygularına odaklanmayı tercih etmemiş görünüyor.

Filmde özellikle Aydın ve Nihal'in kırılma noktaları gözden kaçmıyor. Filmin başında kırılan camlar gibi, kırılan insanlarda başka şeylere dönüşüyor. Aydın'ın bencilliklerini, kibrini, başaramamışlığını kabullenip, kuyruğunu koltuğunun altına sıkıştırıp gidemeyişi gibi. Uzun bir zaman diliminde eşsiz bir film atmosferinde, zaman zaman hafif bir müziğin zaman zaman bir köpek uğultusunun eşlik ettiği seslerle bütünlenen mekan, başta Aydın'ı canlandıran Haluk Bilginer olmak üzere, Necla rolünde Demek Akbaş, Nihal rolünde Melisa Sözen, Hamdi rolünde Serhat Kılıç'ın ayakta alkışlanacak on numara oyunculuklarının ev sahibi oluyor. Zayıflığın ne şekilde olursa olsun sergilenmesini bir erdem olarak görebilecek bir gelenek yok bizde diyen NBC'nin, şişirme ve övünme kültürünü bünyesinde barındıran toplumsal yapımıza batırdığı bir iğne Kış Uykusu, kendiliksizlik uykusundan uyanmayanlara ve belki de hepimize.